

Основні професійні шкідливості можуть бути за своєю природою: хімічними, фізичними, біологічними, нервово-емоційними і ергономічними. Сприяють виникненню захворювань підвищена чутливість організму працівника, відсутність або неефективність засобів індивідуального захисту, контакт з інфікованими пацієнтами, недосконалість інструментарію та обладнання. Медичний персонал піддається дії безлічі фізичних факторів, до яких відносяться (вібрація, шум, ультразвук, електромагнітне і ультрафіолетове випромінювання тощо), хімічних факторів (лікарські препарати, дезінфектанти, антисептики, пломбувальні матеріали тощо).

Більшу частину роботи доводиться виконувати, використовуючи технічні засоби, тому висока можливість травматизму. Контакт персоналу з потенційно небезпечними хімічними речовинами, що використовуються в установах охорони здоров'я, може становити пряму небезпеку для здоров'я. Серед цих речовин найбільш важливу роль відіграють інгаляційні анестетики, які можуть бути присутніми в повітрі не тільки операційних, а й приміщень для вступного наркозу, реанімаційних палат, пологових залів та кабінетів хірургічної стоматології. Однією з особливостей професійної діяльності медичних працівників багатьох спеціальностей є контакт з інфікованими пацієнтами. Так, туберкульоз як захворювання, характерне для медичних працівників протитуберкульозних закладів, описаний у багатьох країнах.

Отже, завдання покладені на медичних працівників, роблять їх роботу надзвичайно багатогранною і дуже складною. У зв'язку з цим, посилюється вплив цілого ряду несприятливих професійних чинників, пов'язаних з умовами і характером праці медичного персоналу, які негативно впливають на стан їх здоров'я, приводячи до виникнення захворювань, втрати працездатності, інвалідності, а в ряді випадків і до безпосередньої загрози життю. Однією з неодмінних умов трудової діяльності є здатність людини розуміти і контролювати умови своєї праці, її організацію та безпечність.

Дефорж Г.В.

*д.і.н., доцент кафедри біології та методики її викладання
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна*

ЗНАЧЕННЯ НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОСТІ «БІОЛОГІЯ» В ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Під час вивчення дисциплін освітньої галузі «Природознавство» у вищому навчальному закладі дуже важливо сформуванню, а вірніше сказати досформуванню саме науковий світогляд майбутніх вчителів цієї галузі знань. Галузь «Природознавство» включає в себе багато природничих спеціальностей і дисциплін, але сьогодні мова піде про спеціальність «Біологія».

У «Концепції 12-річної середньої загальноосвітньої школи» зазначено, що одним із основних завдань загальноосвітньої школи є «становлення в дітей цілісного наукового світогляду, загальнонаукової, загальнокультурної, технологічної, комунікативної і соціальної компетентності на основі засвоєння системи знань про природу, людину, суспільство, культуру, виробництво» [1]. Особливо важлива роль у цьому природничих дисциплін. Шкільний предмет «Біологія» належить до освітньої галузі «Природознавство», яка передбачає «формування в учнів цілісного уявлення про

сучасну природничонаукову картину світу, роль і місце людини в довкіллі, її моральну відповідальність за збереження природи і цивілізації в цілому» [2].

Таким чином ми можемо бачити, що науковий світогляд повинен формуватися не тільки під час вивчення природничих дисциплін у вищому навчальному закладі, а вже на рівні школи, причому починаючи з молодшої школи, де викладається предмет «Природознавство» і де діти починають вивчати живу і не живу природу.

Зрозуміло, що з огляду на потреби школи, у вищому навчальному закладі з галузі «Природознавство» треба готувати вчителів з науковим світоглядом. Що ж таке науковий світогляд?

Дуже влучно дав визначення науковому світогляду Володимир Іванович Вернадський: «Іменем наукового світогляду ми називаємо уявлення про явища, які доступні науковому вивченню, яке дається наукою; під цим ім'ям ми маємо на увазі певне ставлення до оточуючого нас світу явищ, при якому кожне явище входить в рамки наукового вивчення і знаходить пояснення, що не суперечить основним принципам наукового пошуку. Окремі приватні явища з'єднуються разом, як частини одного цілого, і в кінці кінців виходить одна картина Всесвіту, Космосу, до якої входять і рух небесних світил, і будова найдрібніших організмів, перетворення людських суспільств, історичні явища, логічні закони мислення або нескінченні закони форми і числа, що даються математикою. З незліченної безлічі факторів і явищ, які сюди відносяться науковий світогляд обумовлюється лише деякими основними рисами Космосу. У нього входять також теорії та явища, викликані боротьбою або впливом інших світоглядів, одночасно живих в людстві. Нарешті, безумовно завжди він пройнятий свідомим вольовим прагненням людської особистості розширити межі знання, охопити думкою все навколишнє» [3].

Науковий світогляд формується протягом всього життя. Він може бути сформований з самого початку формування особистості, але і може бути трансформований з релігійного світогляду. З досвіду викладання, ми можемо сказати що серед студентів дуже мало з суто науковим світоглядом, так само як і з суто релігійним, в основному студенти з так би мовити «змішаним світоглядом»: релігійним і науковим разом. Вони кажуть так: «Розумом ми «за» науковий світогляд, але душею (або серцем) ми «за» релігійний світогляд».

Для формування наукового світогляду на кафедрі біології та методики її викладання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький викладаються наступні дисципліни:

- Теорії еволюційного вчення;
- Історія формування світогляду в біології;
- Історія біології;
- Історія науки і техніки.

Ці дисципліни допомагають студентам розібратися зі світоглядом не тільки з природознавчої сторони, але і з особистого боку, а також допомагають розібратися у власному житті (зі слів студентів).

«Світогляд формується на основі природознавчих, соціально-історичних, релігійних, технічних і філософських знань... Світогляд має великий практичний зміст, впливаючи на норми поведінки, життєві прагнення, інтереси, працю і побут людей» [4].

Отже, ми можемо зробити висновок. Формування наукового світогляду важливе не тільки під час вивчення біологічних дисциплін, але і під час всього майбутнього життя. Це стосується і професійного становлення і побутового сьогодення. Тому дуже важливо у вищому навчальному закладі готувати спеціалістів з науковим світоглядом, які завтра прийдуть до школи і будуть навчати за допомогою нього наступні покоління.

Список використаних джерел

1. Концепція 12-річної середньої загальноосвітньої школи // Освіта. – 2000. – №38.
2. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Біологія. 6-11 класи. – К.: Шкільний світ, 2001. – 142 с.
3. Вернадский В.И. О научном мировоззрении // На переломе. Философские дискуссии 20-х годов. Философия и мировоззрение. – М., 1990. – С. 180-203.
4. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. – 4-е издание. – М., Сов. энциклопедия, 1989. – С. 822.

Бондаренко Л.І.

студентка кафедри екології

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова

Науковий керівник - Лазебна О.М.

доцент кафедри екології

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ

Впровадження стратегії сталого розвитку буде успішним за умови формування екологічного світогляду особистості.

Вчені визначають саме екологізацію суспільства надзвичайно важливою парадигмою сучасного етапу суспільного розвитку [2].

В Європейських країнах, зокрема в Німеччині, сучасну екологічну культуру розуміють як міждисциплінарне поняття, що трансформується в ціннісний простір, пропонуючи моделі самоорганізації людської суб'єктивності.

Проте, існують різні погляди в орієнтації екологічної освіти. Перша тенденція наголошує на формуванням екологічних уявлень через екологічне просвітництво. Друга - характеризується орієнтацією на формування екологічних відносин в системі «людина – природа». Третя ініціює формування підструктури стратегій і технологій, тобто людина повинна вміти вирішувати екологічні проблеми в процесі екологічної діяльності.

В питаннях стратегії екологічної освіти виникає ряд питань пов'язаних насамперед з відсутністю методичної організації.

Враховуючи, що сучасний розвиток людства спирається на здобутки інформаційної галузі, варто методологічно використовувати задане. Насамперед, щодо просвітницької діяльності, в тому числі екскурсійної.

Екологічна екскурсія – цілеспрямований, наочний процес пізнання навколишнього середовища [3].

Доцільність використання цього методу пов'язана з рядом його переваг:

- Орієнтована на будь-який вік і стать.
- Можливість впровадження як теоретичної (просвітницької), так і практичної частини.
- Актуальна як для сільського, так і для міського населення.
- Дозволяє встановити тісний зв'язок в системі «людина-природа».

Методика екскурсії – це сукупність прийомів підготовки і проведення екскурсії, яка включає як загальні принципи, так і індивідуальні особливості екскурсовода.

Загальна екскурсійна методика складається з двох основних розділів:

- а) підготовка екскурсії;